

A stylized, colorful illustration of a landscape. The foreground features rolling green hills with a brown path. On the left, there is a green tree, a purple flower, and an orange flower. A red bird is flying in the sky above the tree. The background consists of layered blue and white waves, suggesting a sky or water. The overall style is simple and artistic.

Obrtniška delavnica pisanja proze

Celovito spoznavanje pisanja leposlovne proze
3. del: Opisovanje in perspektiva

Perspektiva

- Perspektiva je položaj bralca v odnosu do literarnega sveta, likov in dogodkov.
- Nadzor perspektive je ključnega pomena za bralčevo doživetje vaše pripovedi.
- Perspektiva je v literaturi to, kar je pri filmih kamera.
- Še tako briljantna pripoved z odličnimi liki strohni ob napačno postavljeni kameri.

Načini podajanja – perspektiva osebe

- Prvoosebni način – podajamo iz prve osebe ednine.
- Tretjeosebni način – podajamo iz tretje osebe
- Večosebni (kombinirani) način – izmenjamo več gledišč (prvoosebni in tretjeosebni), uporablja se samo v daljših proznih delih, saj v kratkih preprosto ni možnosti za kaj takšnega.
- Pripoved lahko podajamo skozi oči več vpletenih likov – znova samo v daljših proznih delih.

Prostorska perspektiva

- Kamera je lahko postavljena izven ali znotraj literarnega sveta.
- Kamera naj bo v službi pripovedi in ne obratno.
- Pri nadzoru položaja kamere bodite dosledni in konsistentni.

Vi, bog

- Perspektiva z božje pozicije
- Časovna dimenzija gledišča

Čas

- Pretekli čas (zgodilo se je)
- Sedanji čas (dogaja se)

Dogodek

- Zunanji opazovalec
- Udeleženeec

Časovna dimenzija

- Pretekli čas (popisujete dogodke s časovne distance)
- Sedanji čas (dogodke popisujete v živo)

Sedanji čas je zahtevnejši, a omogoča bolj živ stik z literarnim okoljem

Pretekli čas omogoča lažji nadzor nad tempom, a omogoča manj stika z literarnim okoljem.

Igranje s fokusom

- Zelo zanimiv je prej omenjeni način podajanja pripovedi skozi oči več protagonistov.
- To ni večosebni pogled
- V kratki prozi (miniatura, kratka zgodba) je malo možnosti za igro s perspektivo in fokusom.
- Običajno se uporablja prvoosebni pogled, saj se tako bralec najučinkoviteje poveže z zgodbo.

Kratka proza

- Večinoma prvoosebni pogled v preteklem času
- Sedanji čas se uporabi, če želite doseči dramatičnost – a pazljivo!

Daljša proza

- Običajno se uporablja tretjeosebni pogled v preteklem času
- Prvoosebni se uporabi. Če želite bralca voditi skozi natanko določeni lik
- Sedanji čas je zahtevnejši, saj zahteva veliko nadzora nad tempom.

Še o perspektivi

- Pri uporabi gledišča bodite konsistentni
- Mešanje perspektiv in časov uporabite samo v službi pripovednega toka.
- Kratka proza ne prenese sprememb v času in poziciji kamere
- Dolga proza zahteva natančno postavitev kamer.
- Bralca postavite v dogajanje samo v primeru, če obvladate njegovo pozornost. Jo znate pritegniti na pravo mesto?

Pogled od daleč

Pogled od znotraj

Pretekli čas

Sedanji čas